

Atelierbezoek Matijs van de Kerkhof

Beeldend kunstenaar Matijs van de Kerkhof haalt zijn inspiratie uit zeventiende- en achttiende-eeuwse schilderkunst. In zijn flat in Nuenen heeft hij een van de kamers ingericht als atelier. Tijdelijk heeft hij de beschikking over een werkplek in een groot, leegstaand winkelpand in Eindhoven. Hier kan hij voor het eerst op groot formaat doek schilderen.

door Irma van Bommel (tekst) en Piet den Blanken (foto's)

Matijs van de Kerkhof (1977) wordt de laatste tijd veel gevraagd voor groepstentoonstellingen. Dat betekent een verhoogde productie. 'Het houdt het werkritme erin. Het geeft een doel en het houdt je scherp.' Hij werkt afwisselend thuis en in zijn tijdelijke werkplek in een leegstaand winkelpand aan de Geldropseweg in Eindhoven.

Matijs van de Kerkhof aan zijn werktafel in Eindhoven. foto Piet den Blanken

Hij somt de voordelen op van de grote ruimte. Hier kan hij voor het eerst op groot formaat linnen schilderen. Een groot doek waar hij nu aan werkt ligt op de grond midden in de leegstaande winkel. Pas als het klaar is, laat hij het opspannen. Nog een voordeel: hier kan hij zijn werken uitstallen. Dat kan thuis niet; daar staat alles opgestapeld. 'Als je werken kunt uitstallen, zie je een lijn, een ontwikkeling. Je moet er voor waken dat je vervalt in een trucje wat je doet. Als je te lang doorgaat in een bepaalde richting wordt het routine, het wordt commercieel, maar het mist dan de pols. Een werk moet bezieling uitstralen. En, het mag niet te mooi worden.'

Recent werk uitgesteld in het tijdelijk atelier. foto Piet den Blanken

Ritme

In het werk van Matijs van de Kerkhof is een ontwikkeling zichtbaar richting abstractie, maar nog wel met het figuratieve als basis. Hij haalt zijn inspiratie uit zeventiende- en achttiende-eeuwse

figuurstukken. Zijn werk dient van een afstand bekeken te worden. Van dichtbij is het vlekkelig en bijna abstract. Hij werkt laag over laag, net als de oude meesters. Hij gebruikt echter geen olieverf maar acrylvernis. Dit heeft de uitstraling van de olieverven, maar heeft als voordeel dat het snel droogt en je achter elkaar door kunt werken.

Zijn schilderijen zijn vluchtige interpretaties van werken van de oude meesters, geen letterlijke kopieën. Wel neemt hij een figuur over, zoals een luitspeler uit een werk van Theodoor Rombouts, maar niet de entourage daar omheen. De achtergrond lijkt nageschilderd van oude schilderijen, maar dat is niet het geval. Hij volgt wel het ritme van de oude schilders, maar vult het naar eigen inzicht in. Soms voegt hij er een komisch element aan toe, zoals een gewaad in een felle kleur roze, om het idee van een kopie te doorbreken.

Tijdelijk atelier in leegstaand winkelpand aan de Geldropseweg in Eindhoven met groot formaat doek op de grond. foto Piet den Blanken

Illusie

Het bestuderen van zeventiende- en achttiende-eeuwse schilderijen is voor Van de Kerkhof een vormen- en stijlonderzoek naar wat je met een bestaand beeld kunt doen. Het is ook een onderzoek naar illusie die de oude meesters ook al toepasten. Ook bij Frans Hals en Rembrandt zie je van dichtbij vlekken. Pas op een afstand zie je wat het voorstelt. 'In musea sta ik het liefst met mijn neus dicht op een schilderij, om te zien hoe de schilder heeft gewerkt, maar dan gaat meestal het alarm af...' Het lijkt allemaal makkelijk gemaakt, door de grove penseelvoering, maar dat is het niet. Ritme is belangrijk. Figuratief werken is eigenlijk makkelijker dan het creëren van een illusie.

Het is ook een onderzoek naar hoe een oorspronkelijk beeld zich anders gaat gedragen. Van de Kerkhof speelt graag met het omkeerbare. Zware onderwerpen zoals slagvelden maakt hij schijnbaar lichtzinnig. Lichte onderwerpen zoals dansen maakt hij zwaarder. Zijn werken ademen een beladen sfeer. Die was in zijn vroege werk, toen hij onbestemde ruimten (met opvallend vaak een bed) schilderde, ook al aanwezig. Het ging hem om de uitbeelding van een schemerwereld. Ook in zijn huidige werk klinkt een donkere visie door.

Recent werk uitgesteld in tijdelijk atelier in Eindhoven. foto Piet den Blanken

Fragmenteren

‘De oude schildertraditie is voor mij een prettig vertrekpunt, maar is zeker geen doel op zich. Ik wil het beeld fragmenteren waardoor ik een gebied in ga dat zowel herkenbaar als vreemd aanvoelt. Het belangrijkste is dat het beeld zich anders gaat gedragen. Een belangrijk element is tijd. Hoe herinneringen werken, hoe onkenbaar onze geschiedenis is, heeft te maken met tijd. Door onze veranderende perceptie is het verleden constant in beweging. Door nieuwe inzichten of een vergroting van bewustzijn kan een schijnbaar objectieve gebeurtenis weer totaal anders ervaren worden.’

‘Een herinnering is subjectief en vaag, niet feitelijk. Dat zegt iets over hoe wij naar geschiedenis kijken.’ Vooral het recente werk van Van de Kerkhof is sterk filosofisch. Hij lijkt het beeld doelbewust te willen vertroebelen, beschadigen zelfs. ‘We grijpen terug naar het verleden om het heden te kunnen plaatsen. Maar de geschiedenis herhaalt zich en we leren niet van onze fouten. Wat zegt dat over de kern van het mens zijn?’

Aquatint vervaardigd tijdens een masterclass schilderachtig etsen van Stijn Peeters bij Grafisch Atelier Daglicht. foto Piet den Blanken

Autodidact

Van de Kerkhof is autodidact. Hij ging weliswaar naar de kunstacademie in Den Bosch, maar verliet deze gedesillusionerd na drie maanden. Hij ging iets heel anders doen, de opleiding Sociaal Pedagogisch Werk. Hij maakte deze opleiding af en was ook enkele jaren op dit gebied werkzaam, maar het lag hem niet. Hij raakte te betrokken, kon geen afstand nemen. In een periode van persoonlijke crisis besloot hij weer te gaan doen waar zijn hart lag: schilderen. Deze gang van zaken doet denken aan het verhaal van Vincent van Gogh. Ook hij bleek niet geschikt voor het sociale werk (de Borinage) vanwege te grote betrokkenheid, kreeg een negatieve beoordeling van de academie, maar besloot toch kunstenaar te worden.

Kleine werken en inspiratiebronnen in het atelier te Nuenen. foto Piet den Blanken

Inspiratiebron

Van de Kerkhof heeft een tweede passie: muziek. Hij musiceert zelf, met vrienden. Soms laat hij daarvan wat horen op internet. Als hij werkt, luistert hij graag naar (minimal) muziek van Philip Glass en naar de niet zo bekende R. Stevie Moore, volgens Van de Kerkhof de Godfather van de *homerecording*. 'Hij motiveert mij zowel qua schilderen als muziek maken en opnemen. Een gedreven vasthouden aan een visie zonder compromissen.'

'Ik vind het een interessant gegeven hoe muziek die uit de verte komt vervormt en een andere ervaring wordt. Dit fenomeen wil ik omzetten naar beeld. Van een afstand gedraagt mijn werk zich anders dan van dichtbij, in tegenstelling tot muziek waarvoor geldt dat hoe dichterbij, hoe suggestiever en moeilijker definieerbaar het werk wordt.'

Een andere inspiratiebron is film, door het gebruik van filters en lenzen. 'Het idee van *out of focus* is terug te vinden in mijn werk. Maar ook het kleurgebruik van een vroege underground filmmaker Kenneth Anger, waar kleur een haast hypnotiserende werking heeft, en het overheersende blauw in David Lynch' film *Blue Velvet* heeft invloed gehad op hoe context en kleur zich tot elkaar verhouden in mijn werk. Ook het gebruik van filters en beschadigen van de film zelf zoals door Stan Brakhage zijn een bron van inspiratie.'

Van de Kerkhof besluit met: 'Schilderen is uiteindelijk licht wat weerkaatst wordt, een illusie. Ik wil die illusie blootleggen, niet de illusie imiteren.'

Matijs van de Kerkhof in zijn kleine atelier in Nuenen. foto Piet den Blanken

Schilderijen in Pruisisch blauw in het atelier in Nuenen. foto Piet den Blanken

Matijs van de Kerkhof in atelier in leegstaand winkelpand in Eindhoven. foto Piet den Blanken